

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

3 Quæ mirabilia acciderint in Christi comprehensione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Et factus est sudor eius sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.

Obiectio.

Sed vrgebis: nam licet fieri possit, vt aliquis subtilis sanguis per poros effluat: tamen verba Lucæ indicant, non tennes, sed crassiores guttas, ex crassiori sanguine concretas, vsque ad terrā decurrisse. Hanc enim vim habet dictio Græca *ὀψυδι*, quæ grumum crassiorem significat; ergo non videtur hoc naturaliter fieri potuisse. Quæ ratio tandem mouit Iansenium, vt diceret non omnino naturali causæ, sed miraculo tribuendum esse, quod de Christi sudore refert Lucas. Sed dici potest, licet propter dictam causam naturalem, subtilis sanguis, & liquidus è Christi corpore fluere, tamen statim ac perueniebat ad externam corporis superficiem condensari potuisse absq; miraculo, propter aeris intemperiem, præsertim cum esset nox, aerque frigidior. Sic ergo sanguis densior, & crassior effectus, & in guttulas diuisus, in terram decidebat.

Iansen.

Respons.

Obiectio.

Hilar.

Responsio.

Huic verò nostræ sententiæ contradicere videtur Hilar. libro 10. de Trinitat. his verbis. *Sudorem vero nemo infirmitati audebit deputare, quia dum & contra naturam est sudare sanguinem, neque infirmitas est, quod potestas non secundum naturæ consuetudinem gessit.* Exponi tamen potest hoc non fuisse infirmitatis, hoc est impotentiae, & coactionis: Christus enim non ex imbecillitate, aut ex impotentia ita timuit, aut tristatus est, vt sanguinem sudauerit, sed voluntariè hos affectus in seipso permisit. Deinde dici potest, potestatis miraculosæ in Christo fuisse sustinere tam ingentem tristitiam, ac internum dolorem, ex quo tam mirabilis externus effectus effluxit, fortasse enim id non est homini possibile per naturam: vel saltem fieri non potest, vt homo huiusmodi passionem patitur, quin mors inde subsequatur, & hoc modo concedi potest aliquod miraculosum opus hic intercessisse. Non negat autem Hilarius, quod posito tali affectu in corpore ita disposito, potuerit naturaliter sequi prædictus effectus.

Reliquum erat, vt de Angelo confortante Christum (quod eodem loco Lucas narrat) aliqua disputarem: sed hunc locum sufficienter tractauimus in priori tomo super quæst. 12. D. Tho. in comment. articul. 4. quibus nihil ferè hoc loco addendum occurrit. Id est duntaxat adnotandum, Angelum illum in forma sensibili, & humana apparuisse, solumque exterius loquutum ad Christum fuisse, vt ex verbis Lucæ facile colligi potest, & ex ijs, quæ supra agentes de tentatione Christi diximus, scilicet: non potuisse interiores Christi potentias immutari immediatè ab Angelis. Vnde sicut exterius tantum tentari potuit, & ita confortari, non tamen doceri, aut illuminari, vt in prædicto loco ex priori tomo citato D. Thomas disseruit. Quis autem ille Angelus fuerit, incertum est, nihilque inuenio de ea re à Sanctis Patribus dictum.

Angelus
Christum in
horro con-
fortas.

SECTIO III.

Quæ mirabilia acciderint in Christi comprehensione.

Iuda oscu-
lum maxi-
ma Christi
iniuria.

Origen.
Hieronym.

In hoc mysterio duo præcipue considerari possunt, scilicet quid in eo Christus sit passus, & quid egerit. Prior pars propria est nostri instituti, nihil tamen habet, quod scholasticam disputationem requirat, sed piam potiùs considerationem, ac meditationem. Ad tria verò capita reuocari possunt, quæ tunc Christus passus est. Primum est iniuria, & infidelitas Iudæ, qui osculi signo illum tradidit. De quo legi potest Origen. tractat. 36. in Matth. & Hieronym. Matthæ. 26. qui dicunt timuisse Iudam, ne Christus seipsum transformaret, vel transfigureret, ne agnosci posset, & ideo dedidit Iudæis hoc signum.

Fr. Suarez tomo 2.

Sed hoc difficile creditur est. Primo quia non est sufficiens fundamentum vt asseramus Iudam hoc timuisse, quia transfigurationi Domini non affuerat: neque ab alijs audire id potuit, cum illis præceptum fuerit ne id dicerent, & ipsi tacuerint, vt dicitur Lucæ 9. Deinde, quia si Iudas timuit ne Christus eo modo se occultaret, etiam timere potuit ne sibi ipsi inuisibilis fieret, vel alterius formæ, ergo pari ratione timere posset ne suum signum esset inutile. Quin potius Cyril. lib. 11. in Ioann. cap. 33. & Chrysostomus. 82. in Ioannem, dicunt Christum potestate diuina ita sese occultasse ministris Iudæorum, & ipsi Iudæ, vt eum non agnouerint, quando eos interrogauit. *Quem queritis?* quanquam neque hoc sit admodum verisimile, sed probabilius est quod Augu. dicit lib. 3. de consen. Euang. cap. 7. & Ammonius in harmonia Euan. Iudam, qui alios antecedeat, primum omnium vsque ad Christum venisse, eumque agnouisse, & osculum dedisse, & tunc Christum eum interrogasse, *Amice ad quid venisti?* vt cor eius leniret, & ad meliorem mentem reuocaret: statim vero, vt eum confunderet, subiunxit, *Osculo filium hominis tradis?* ac deinde ulterius processisse quasi sese offerens ijs, qui ad eum comprehendendum veniebant eosque interrogasse, *Quem queritis?* non quia prius sese illis occultasset, sed vt ostenderet potentiam suam in miraculo, quod statim fecit, & quod voluntariè sese morti offerebat. Qui ordo rerum ex ipso Euangelio satis constat, & quia si Iudas non cognouisset Christum, antequam ipse interrogaret, *Quem queritis?* superuacaneum postea fuisset illius signum, quia iam Christus se satis prodiderat.

Dices, Quid necesse fuit, Iudam præbere hoc signum, cum Christus esset omnibus probè cognitus, præsertim Phariseis eorumque ministris? Multi censent id factum esse propter Iacobum fratrem Domini, qui erat Christo simillimus. Sed facilius dici potest, Iudam fuisse valde sollicitum, ne errore aliquo Christus è manibus militum elaberetur, vt illa eius verba satis declarant *Tenete eum, & ducite caute.* Ferebatur enim semper eadem pecuniæ cupiditate, quia nondum illam acceperat: sed promissa tantum illi erat, vt plane ex Euangelio constat. Hac ergo causa, sollicitus fuit in eo signo præstado, & quia nox erat, & ideo facile in persona errari poterat, & prætereà quia cohors militum Romanorum, quæ ad Christum capiendum veniebat, faciliè poterat eum de facie non agnoscere. Hæc ergo fuit prima iniuria, quam in hoc mysterio Christus passus est, quæ sanè fuit maxima: in qua ferenda Christus summam patientiam, & charitatem ostendit. Iudas autem summam ingratitudinem, ac mentis cæcitatem adeo vt visum Hieronymo sit eum non credidisse signa, & miracula Christi fuisse vera: sed magicis artibus facta, alioqui non existimasset posse à se Christum decipi: Cyrillus autem supra dicit eum passionem obcæcatum non considerasse ea, quæ faciebat. Plura de hoc Iudæ facinore legantur apud Chrysostomum. de prodicione Iudæ, & leonem Magnum serm. de passione.

Obiectio.
Osculi signum
Iudæis à Iu-
da cur da-
tum.

Responsio.

Ingratitudo
Iudæ erga
Christum
quantum.
Hieron.

Cyril.

Chrysolog.
Leo Papa

Secundo passus est Christus desertionem ab amicis, & discipulis, omnes enim relicto eo fugerunt, quod non sine speciali Christi prouidentia factum esse satis significatum est illis verbis, quæ Ioannes refert, dixisse Christum. *Si ergo me queritis, sinite hos abire, vt ibidem Augu. notauit tractat. 112. Osendit, inquit, Ioan. 18. quam curam salutis eorum omni tempore habuerit.* Quod magis explicans Rupertus libro 13. in Ioan. ait prænouisse Christum non fuisse tunc Apostolos satis firmos in fide, neque dispositos ad patiendum, & ideo non permisisse eos comprehendendi. Quia facile eum essent negaturi, & ita rectè exponit illud verbum, quod subdit Ioannes, *Vt adimpleretur, quod dixit, quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quemquam,* quia etiam tunc seruauit eos corporaliter, ne spiritua-

Ab omnibus
in comprehen-
sione
Christus de-
seritur.
Ioan. 18.
Augu.
Rupert.

Ioan. 18.

liter perirent. Addunt verò Aug. & Chrys. hom. 82. A tempore, quo infirmior, & imbecillior videbatur, miracula operari non destitit, ne existimaretur à maiestate, & potestate sua accidisse, aut inuitus, & coactus pati. Primum ergo miraculum fuit prostrare vnico verbo, ego sum, tantam hominum multitudinem, quod factum est efficacia verbi, & potentie Christi. Nam sicut verbo suo omnia creauit, & palem in corpus suum conuertit, vel sicut Psalm. 24. dicitur. *Vox Domini confringentis cedros*, ita facile fuit eodem verbo homines prosternere. Et non caret mysterio (vt Rupertus indicauit) verbum illud, ego sum, quod est diuinitatis proprium, à qua virtus, & efficacia illius verbi manauit. De quo eleganter Leo Pap. ser. 1. de Passione. Hoc verbum illam manum is a ex ferocissimis congregatam, quasi quodam fulmineo ictu prostrauit, atq; percussit, vt omnes illi atroces, minaces, atq; terribiles retro alii corruerent, & serm. 15. dicit hoc fuisse diuinæ potestatis indicium. *Que impiorum conatus, non armis contrarijs, neque vllius creature potentis auxilio, sed sola Dei virtute prosterneret.* Et ibidem: *Vna Domini voce ita percussa est illa multitudo, vt omnes simul amisso membrorum officio retrorsum acti, elisq; corruerint.* Quo significat nō solum impetu quodam deiectionis esse in terram, sed etiam priuatos esse virtute sentiente, & mouente, ita vt sustinere se ac regere non valerent, sicut paralyticis solet accidere.

Caietan.
In nullum
Apostolorū
ministri lu
daeorum in
hortomanus
inierunt.
Epiphani.
Hierony.
Beda.
Gregor.
Theophyl.
Euthym.

Ex quo vterius colligit Caietan. adolescentem illum (quam Marcus refert comprehensum esse à militibus, & nudum relicta syndone ex manibus eorum effugisse) non fuisse aliquem ex Apostolis: quamquam Epiphani. heres. 68. dicat fuisse Iacobum fratrem Domini, & Hieron. ps. 37. Et quamuis Beda super Marcum probabile censet illum fuisse Ioannem Euangelistam, quæ fuit etiam sententia Ambr. super Psal. 36. & Gregor. lib. 6. Reg. cap. 2. & 14. Morali, cap. 23. Sed Caietani sententia verisimilior videtur, quam latius ipse confirmat in tentaculo. 6. q. 4. & fuit etiam sententia Theodoret, & Euthym. in Mar. Quia cum verbum Christi fuerit efficax, non potuerunt Iudæorum ministri in aliquem Apostolorum manus iniicere. Addo nullum fuisse fundamentū ad affirmandum illum fuisse Iacobū, vel Ioannem, præsertim cum neuter eorum adolescens tunc fuerit, vel potius adolescentulus (vt Græca habent.) Nam Iacobus sexagesimum ætatis annum exegerat, Ioannes vero trigessimū attigerat, & tempora, & ætates, in quibus mortui sunt, confulantur. Addo incredibile esse aliquem ex Apostolis tunc fuisse nudum, & sola syndone coopertum, quare verisimile est (quod Caietan. dicit) illum fuisse aliquem ex seruīs, qui in ea villa debebant. Sed de his satis.

Dubium
Responsio.
Fuga apostolorum
Christi deserentium peccatum
fuit.

Inquiri verò hic posset, an Apostoli peccauerint fugiendo, & deserendo Christum. Respondeo breuiter, si actum illum externum secundum se, & secundum occurrentes circumstantias per se consideremus, non videri actum de se malum, quia neq; ipsi poterant defendere Christum, nec debebant, (vt statim dicam:) sese autem obijcere morti, aut comprehensioni non erat eis specialiter præceptū. Quia non erant ipsi pro hominibus morituri: nec Christo erat eorum mors tunc necessaria: neque etiam ad confitendam, vel non negandam fidem, erat necessarium non fugere. Quia fuga de se non est contra fidei confessionem, ordinatur enim ad vitam custodiendam, non ad explicandam mentem, ergo non habebat ille actus, vnde esset de se malus, maxime cum discipuli audissent Christum dicentem. *Sinite hos abire.* Dico autem per se, quia per accidens, aut ratione scandalī, aut ob cōscientiam erroneam, aut si fortasse fuga illa ex aliqua dubitatione in fide, seu fiducia in Christum orta est, potuit in illo actu interuenire peccatum.

Comprehensio
Christi
qualis

Cyrill.
Psal. 21.

Isai. 53.
Thren. 4.
Hieronym.

Tertiò passus est Christus comprehensionē violentam magno cum strepitu armorum hominum, à quibus non solum est comprehensus: sed etiam ligatus tanquam insignis quidam latro: & malefactor, vt ipse dixit. De quo mysterio legi potest Cyril. Ierosol. cate. 13. Et Alexandrinus, libro 11. in Ioan. cap. 32. & 33. & tunc impletum est illud Psalm. 21. *Circumdederunt me viruli multi: tauri pingues obsederunt me, & illud, Circumdederunt me canes multi, congilium malignantium obsedit me.* Et illud Isai. 53. *Sicut ouis ad occisionem ducetur.* Et illud Thren. 4. *Spiritus nostris Christi Dominus captus est.* vt ibi Hieronym. exponit.

Quoad secundam partem superius propositam, duo miracula breuiter consideranda sunt, quæ tunc Christus est operatus. Quia licet non directè pertineant ad passionem eius: pertinent tamen ad ostendendam innocentiam eius, & voluntatem, qua patiebatur: quæ duo in toto hoc negotio præ oculis semper habenda sunt. Ideo enim Christus etiam eo

tempore, quo infirmior, & imbecillior videbatur, miracula operari non destitit, ne existimaretur à maiestate, & potestate sua accidisse, aut inuitus, & coactus pati. Primum ergo miraculum fuit prostrare vnico verbo, ego sum, tantam hominum multitudinem, quod factum est efficacia verbi, & potentie Christi. Nam sicut verbo suo omnia creauit, & palem in corpus suum conuertit, vel sicut Psalm. 24. dicitur. *Vox Domini confringentis cedros*, ita facile fuit eodem verbo homines prosternere. Et non caret mysterio (vt Rupertus indicauit) verbum illud, ego sum, quod est diuinitatis proprium, à qua virtus, & efficacia illius verbi manauit. De quo eleganter Leo Pap. ser. 1. de Passione. Hoc verbum illam manum is a ex ferocissimis congregatam, quasi quodam fulmineo ictu prostrauit, atq; percussit, vt omnes illi atroces, minaces, atq; terribiles retro alii corruerent, & serm. 15. dicit hoc fuisse diuinæ potestatis indicium. *Que impiorum conatus, non armis contrarijs, neque vllius creature potentis auxilio, sed sola Dei virtute prosterneret.* Et ibidem: *Vna Domini voce ita percussa est illa multitudo, vt omnes simul amisso membrorum officio retrorsum acti, elisq; corruerint.* Quo significat nō solum impetu quodam deiectionis esse in terram, sed etiam priuatos esse virtute sentiente, & mouente, ita vt sustinere se ac regere non valerent, sicut paralyticis solet accidere.

Quæri autem solet, cur potius factum est, vt retrorsum caderent, quam in faciem, vel alio modo. Cuius rei varix rationes mysticæ videri possunt in Cyril. lib. 11. in Ioannem, cap. 33. & Greg. hom. 9. in Ezech. Propria, & literalis ratio esse videtur, quia maior potentia, & efficacia verbi Christi reluit in eo deiectionis modo.

Secundum miraculum fuit, quod Christus restituit auriculam Malcho, quam ei Petrus absciderat. Hoc enim post præcedens factum fuisse constat ex Ioan. 18. & latè explicat August. lib. 3. de consen. Euang. ca. 5. De hoc autem miraculo præter supra dicta nihil aliud notandum occurrit, quàm quod propria & speciali ratione videtur Christus hoc miraculum fecisse, non solum ad exemplum mansuetudinis, & patientiæ: sed etiam ne Iudæi arriperet occasionem accusandi illum, quod se violenter defendere voluisset, & publicum Reipublicæ ministrum, per se, aut per discipulos vulnerasset.

Hinc verò occasio oritur inquirendi, an peccauerit Petrus in eo facto. Et ratio dubitandi esse potest, quia Petrus ex amore Christi motus est ad eum defendendum, vt Chrysostom. notat homil. 85. in Marth. & Hieronym. Marth. 26. & Augustinus libr. de agone Christiano, cap. 27. Petrus (inquit) non superbia, sed quamuis carnali, tamen amore Domini hoc fecit, idq; per se satis credibile est: & alioquin factum ipsum ex obiecto non erat malum, quia licitum est defendere innocentem, Ecclesiastici. 4. & Prouerb. 24. Vnde Cyrillus libro. 11. in Ioannem capite. 35. Petrus (inquit) gladium habuit, quia secundum legem gladio se defendere licebat. Vnde intentio Petri, qui gladium aduersus hostes accepit, à mandato legalis non fuit aliena, & infra significat CHRISTVM non reprehendisse factum Petri, vt malum, sed vt minus perfectum, Christus (inquit) motum huiusmodi, quamuis secundum legem fuerit, repressit, quasi longè à perfecta virtute constitutum. Quin potius Ambrosius Lucæ. 22. factum Petri comparat cum facto Phinees, Petrus (inquit) eruditus in lege, promptus assensu, qui secretis Phinees reputatum ad iustitiam, quod sacrilegos peremisset, percussit principis seruum. Et confirmatur, nam Christus paulò antea dixerat discipulis, qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium, ergo potuit Petrus intelligere voluntatem CHRISTI fuisse, vt gladios haberent ad sui defensionem, ergo existimauit actum illum esse iuxta Christi voluntatem. Vnde Augustinus in quaestionibus noui, & veteris testamenti, quaestione. 104. indicat, Petrum non in-

Efficacia
verbi Christi
sua quantitas.

Ioan. 18.
Psal. 24.
Rupert.

Leo Pap.

Dubium
Responsio.
Cyril.
Greg.

Ioan. 18.
August.

Eccl. 4.
Prou. 24.
Cyril.

Ambros.
Num. 25.
Luc. 22.

Ambros.
Num. 25.
Luc. 22.

non iniuste percussisse. Quia sicut significatur in Luca, ipso Domino permittente percussit, & infra addit, Christum non dixisse Petro, Qui accipit gladium, gladio peribis, propter id, quod fecerat, sed ne iterum percuteret, permissum enim erat, ut dolorem faceret, non ut occideret. In contrarium verò est, quia Christus videtur reprehendisse factum illud, ut malum, pœnaque dignum, sicut enim ait, Conuertere gladium tuum in vaginam, omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt. Quæ verba ius indicant, non factum. Neque enim omnes, qui gladio aduersus alios utuntur, re ipsa gladio pereunt, digni tamen sunt, ut gladio perimantur. Quod de iis necesse est intelligi, qui iniuste gladio utuntur, & ideo non sine mysterio dixit Christus, Omnes, qui gladium acceperint, propria scilicet auctoritate, vel arbitratu suo, ut notauit Augustinus contra Faustum, capit. 70. significat ergo Petrum, hoc modo vsum esse gladio. Item huius rei rationes varias subdit Christus, dicens. Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum? Quomodo ergo implebuntur Scripturæ? Petrus enim satis intellexerat Dei ordinationem esse, ut Christus pateretur, & Christi voluntatem esse, ut omnino ita fieret. Vnde alio in loco, cum Petrus Christo prædicenti passionem suam dixisset, Absit à te Domine, grauitur ab ipso increpatus audiuerat. Vnde post me Satana, scandalum es mihi, quia non sapiens es, quæ Dei sunt, sed ea, quæ hominum: ergo in hoc opere fecit contra Dei ordinationem, & Christi voluntatem sibi cognitam, & (quantum in se est) voluit scripturarum prædictiones inanes reddere. Deinde addidit Christus, an putas, quia non possum rogare Patrem meum? & c. ac si diceret, Tu existimas indigere me defensione tua, in quo multum erras, ergo etiam ex hoc capite reprehensibile fuit factum Petri. Ex imperfecta enim fide & Christi existimatione ortum est.

Matth. 26.

August.

Matth. 26.

Matth. 16.

Responsio.

Hieron.

Quo animo

Petrus Mal-

chi auricu-

lam obstru-

cat.

Luc. 22.

Luc. 5.

Chrysost.

A set illius verbum, & præceptum expectare. Et ita rectè intelligitur quod Augustinus dixit libro 22. contra Faustum, capit. 70. Petrum non bene vsum fuisse gladio. Quia Dominus (inquit) iusserat ut ferrum discipuli eius ferrent: sed non iusserat, ut ferrent. Ex quo viterius duplex alia inordinatio in illo actu inuenitur. Altera quod Petrus se exposuit evidenti periculo mortis sine iusta causa: imo propter actionem iniustam. Altera, quod Christum ipsum, quem defendere cupiebat, maiori periculo exposuit. Dedit enim occasionem iudeis, ut acrius in Christum sauirent, & causandi iustam aliquam, vel apparentem occasionem accusandi Christum. Et hæc quidem vera sunt, considerando factum secundum se. An verò persona ipsa excusanda sit, non facile dixerim, quia ex nimio furore, & amore potuit non considerare has rationes omnes, inuoluntaria, seu inuincibili inconsideratione. Vnde Chrysostomus dicit id fecisse Petrum ex pio, & feruenti amore: Ambrosius verò indicat, fuisse illum actum quasi ex dono Spiritus Sancti. At verò Augustinus supra, id non excusat: sed plane dicit peccasse non minus, quam Moysen, quando percussit Ægyptum, Vterque enim (inquit) non derelictibili inhumanitate, sed emendabili animositate iustitiam regulam excessit. Imò nec Cyril. dict. cap. 35. videtur illum omnino excusare. Sed cum hoc ex interiori affectu, & dispositione Petri pendeat, non potest à nobis certa ratione definiri, non caret autem magna probabilitate dicere, Petrum tanto furore, & amore motum esse, ut nihil peccauerit non considerando omnia, quæ in illo negotio consideranda erant.

August.

Factum Petri culpa non caruerit.

Chrysostomus.

Ambrosius.

Augustinus.

Exod. 12.

DISPUTATIO XXXV.

in tres Sectiones distributa.

De iis quæ Christus Dominus vsque ad latam mortis sententiam passus est.

Nijs omnibus, quæ Christus passus est ex quo fuit comprehensus vsque ad flagellationem, nihil fere est, quod disputationem nostram requirat, præter ea quæ Euangelistæ narrant de Petri negatione. Quæ licet non videatur ad Christi passionem pertinere, pertinet tamè maxime: quia licet non externi dolor, iniuriæ tamè, & tristitiæ ei intulit maximâ. De ceteris ergo omnibus passionibus locust historia Evangelica breuiter adnotanda. Christus enim à militibus comprehensus, primum ductus est ad Annam, de hoc enim nulla potest esse controversia, cum sit expressum in Euangelio. Vnde, quod legitur apud Clemens. libr. 5. Const. Apostol. cap. 16. primum ductum esse ad Caiphā, deinde ad Annam, ut apocryphum reiiciendum est. Quāquam Turrianus illud interpretari conetur. Deinde aliqui existimant in domo Annæ contigisse, quæ Ioannes narrat de prima negatione Petri & de alapa Christo inflata propter responsum quod pontifici reddiderat: & ita intelligit Augustinus. libr. 3. de consens. Euang. cap. 6. Quia post eam narrationem subdit Ioannes, Et misit eum Annas ligatum ad Caiphā. Alij verò existimant hæc verba dicta esse à Ioanne per recapitulationem, non seruato ordine historiarum, aut præteritum illud misit positum esse pro præterito plusquam perfecto miserat. Iuxta quam expositionem non est necesse aliquid horum factum esse in domo Annæ, sed in domo Caiphæ, ut sentit Origen. tractat. 35. in Matth. & Cyril. libr. 12. in Ioannem, cap. 1. qui tamèn in libr. 11. capit. 38. quædam verba interponit in textu Ioannis, quæ non habentur in vulgata, scilicet miserunt autem eum ligatum ad Caiphā pontificem. Et hæc expositio magis accommodata est textui, præsertim iux-

Clem. Papa.

Turrianus.

August.

Ioan. 18.

Origen.

Cyril.

Fr. Suarez. tom. 2.

E f 3

tim iux-